

dr. Boris Golec
Cesta 24. junija 35
1231 Ljubljana-Črnuče
email: golec.boris@gmail.com

URAD PREDSEDNIKA REPUBLIKE SLOVENIJE	
Šifra:	092-07-193/2020-1
Prejeto:	10-08-2020
Priloge:	Vrednotnica:
Signirni znak:	2
V vednost:	dr. Žikeš

gospod
Borut Pahor
Predsednik Republike Slovenije
Urad predsednika Republike Slovenije
Erjavčeva 17
1000 Ljubljana

Zadeva: Pobuda akademikov in drugih strokovnjakov humanističnih ved za postavitev spominskega znamenja prepovedanim in uničenim knjigam

Spoštovani gospod predsednik!

V prilogi Vam pošiljam pobudo za postavitev spominskega znamenja prepovedanim in uničenim knjigam na Slovenskem, ki jo je podprla skupina akademikov in drugih strokovnjakov humanističnih ved. Pobuda je bila poslana tudi gospodoma predsedniku vlade in ministru za kulturo Republike Slovenije.

S tem spominskim znamenjem se bo Republika Slovenija dostojno in pietetno poklonila uničenemu duhovnemu bogastvu slovenskega naroda in evropske kulture.

V imenu podpisnikov Vas prosim, da jo pretehtate in pomagate, da bo uresničena.

Zahvaljujem se Vam za odgovor.

S spoštovanjem

Ljubljana, 7. avgusta 2020

dr. Boris Golec

POBUDA ZA POSTAVITEV SPOMINSKEGA ZNAMENJA

Ob vrnitvi tržaškega Narodnega doma slovenski narodni skupnosti in pomembnih simbolnih dejanjih, ki sta jih po sto letih zmogla slovenski in italijanski politični vrh, je spet oživela zamisel, da bi Republika Slovenija s postavitvijo spominskega znamenja opozorila na neizmerno kulturno škodo, ki so jo v našem prostoru pred lastno državnostjo in suverenostjo povzročili nedemokratična politična ravnanja in ideologije.

Zato podpisani dajemo pobudo za postavitvev

SPOMINSKEGA ZNAMENJA VSEM KNJIGAM,

ki so bile na Slovenskem prepovedane in uničene ali pa niso smele iziti zaradi cenzure, v 20. stoletju tudi zaradi dveh svetovnih vojn in treh totalitarnih sistemov.

Nedemokratični politični ukrepi in cenzura so od 16. stoletja naprej onemogočili izid številnih strokovnih, leposlovnih in drugih knjig, poleg tega je mnoge knjige, ki so sicer izšle, doletelo namerno uničevanje. Največja uničenja so se zgodila v 20. stoletju: najprej med prvo svetovno vojno vzdolž soške fronte, med obema svetovnima vojnama na Primorskem pod italijanskim fašizmom, med drugo svetovno vojno na Gorenjskem, Štajerskem in Koroškem pod nemškim nacističnim okupatorjem, v Prekmurju pod madžarskim okupatorjem, po drugi svetovni vojni pa v ideoloških čistkah knjižnic po celotnem slovenskem prostoru v okviru Jugoslavije. Zdesetkano ni bilo samo število slovenskih knjig, ampak tudi knjižni fondi v nemščini, italijanščini, madžarščini in drugih živih ter klasičnih jezikih.

Menimo, da je najustreznejši prostor za postavitvev spominskega znamenja blizu vhoda v Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani, ki ni samo osrednji hram slovenske knjige, ampak tudi stavba, v kateri je 29. januarja 1944, v nesreči tujega letala, zgorelo približno 60.000 knjig, kar pomeni največje uničenje knjižnega fonda v enem samem dnevu v vsej slovenski zgodovini.

Na primerno velikem in estetsko oblikovanem spominskem znamenju v obliki odprte knjige naj bi bil tale napis:

**SLOVENSKIM IN DRUGIM KNJIGAM, KI SO BILE PREPOVEDANE, UNIČENE
ALI NISO IZŠLE ZARADI CENZURE, DVEH SVETOVNIH VOJN IN TREH
TOTALITARNIH POLITIČNIH SISTEMOV 20. STOLETJA.**

V spodnji polovici spominskega znamenja naj bo manjši angleški prevod napisa.

Ob spominskem znamenju naj bo dodano še eno, manjše, ki bo opozarjalo na omenjeno letalsko nesrečo leta 1944.

Podpisani prosimo predsednika Republike Slovenije, predsednika vlade in ministra za kulturo, naj našo pobudo pretehtajo in jo uresničijo.

akad. dr. Kajetan Gantar
akad. dr. Ludvik Karničar
akad. dr. Janko Kos
akad. Boris Pahor
akad. dr. Ignacij Voje (HAZU)

dr. Janez Höfler, izr. član SAZU
dr. Marko Snoj, izr. član SAZU
ddr. Marija Stanonik, izr. članica SAZU

dr. Kozma Ahačič
dr. Marjan Dolgan
dr. France Martin Dolinar
dr. Boris Golec
dr. Stane Granda
ddr. Igor Grdina
dr. Janez Juhant
dr. Marko Kambič
dr. Ana Lavrič
dr. Aleš Maver
dr. Oskar Mulej
dr. Matija Ogrin
dr. Renato Podbersič
dr. Damjan Prelovšek
dr. Andrej Rahten
dr. Brane Senegačnik
veleposlanik dr. Janez Šumrada
dr. Luka Vidmar

Ljubljana, 7. avgusta 2020